

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В.С.СТЕФАНИКА**

На правах рукопису

ДОБЕНЬКО Олена Василівна

**ОРІЄНТАЦІЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ПРОФЕСІЮ
ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ
ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО ЛІЦЕЮ**

13.00.01 – теорія та історія педагогіки

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Івано-Франківськ – 1997

37 (100) 001

Дисертацією є рукопис
Робота виконана у Тернопільському
інституті

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00751868 (Z)

Наукові керівники – доктор педагогічних наук, професор
Грiшин Едуард Олександрович
 доктор педагогічних наук, професор
Фіц у л а Михайло Миколайович

Офіційні опоненти – доктор педагогічних наук, професор,
 член-кореспондент АПН України
Ніс і м ч у к Андрій Сергійович;
 кандидат педагогічних наук, доцент
Г р и ц ю к Богдан Антонович

Провідна установа – Рівненський державний педагогічний
 інститут

Захист відбудеться 7 травня 1997 року о 10 год на засіданні спеціалізованої
 вченої ради К.09.03.01 у Прикарпатському університеті ім. В.С.Стефаника за
 адресою: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Прикарпатського
 університету ім. В.С.Стефаника

Автореферат розіслано 5 квітня 1997 року

**Учений секретар спеціалізованої
 вченої ради**

О.С.Рєга

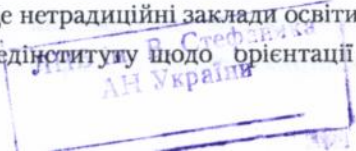
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність проблеми. Нагальною потребою сучасного етапу розвитку нашої незалежної держави є докорінна перебудова суспільства. Складовою частиною його оновлення, відродження духовних національних цінностей і традицій, формування національної свідомості підрастаючого покоління виступає розбудова системи освіти, успіх якої значною мірою залежить від рівня підготовки педагогічних кадрів.

У зв'язку з математизацією наукових теорій та широким впровадженням обчислювальної й інформаційної техніки у виробництво зростає потреба у фахівцях, які мають ґрунтовну математичну підготовку, основи якої закладаються в загальноосвітній школі. Цим зумовлюється стрімке зростання суспільної необхідності у висококваліфікованих учителях математики, що вимагає посилення роботи як педінститутів з професійної підготовки студентства, так і всіх суб'єктів профорієнтаційної діяльності, насамперед шкіл, з метою підготовки здібної молоді до вибору вчительської професії.

Відомі педагоги Л.О.Бойко, Ф.М.Гоноболін, Е.О.Грішин, Л.Д.Денисяко, Н.В.Кічук, Н.В.Кузьміна, О.Г.Мороз, І.П.Підласий, В.О.Сластьонін, Р.І.Хмельюк, О.І.Щербаков та ін. своїми працями заклали науковий фундамент у теорію і практику організації орієнтації учнівської молоді на педагогічну професію. За останні роки з'явилось ряд досліджень, присвячених професійному відбору молоді на конкретний фах учительської професії (Р.П.Максимова, В.Г.Омельяненко, Я.Ф.Райц, О.Я.Свинін, О.Е.Шишкіна та ін.). Водночас аналіз наукових досліджень і практичного стану проблеми свідчить про те, що орієнтація школярів на свідоме обрання професії вчителя математики ще не стала предметом комплексного психолого-педагогічного дослідження.

З метою ефективного вирішення проблеми орієнтації учнів на професію вчителя при вищих педагогічних навчальних закладах відкриваються педагогічні ліцеї, зокрема фізико-математичного профілю (наприклад, при Дрогобицькому, Ніжинському, Рівненському, Тернопільському та інших педінститутах). Це нетрадиційні заклади освіти нового типу з довготривалої роботи педінституту щодо орієнтації

старшокласників на свідоме обрання конкретного фаху вчительської професії. З появою ліцеїв педінститути мають змогу стати навчально-науково-педагогічними центрами допрофесійної підготовки учнів.

Концептуальні засади створення таких закладів освіти обґрунтовані провідними вченими України, зокрема С.У.Гончаренком, І.А.Зязюном, Ю.В.Іващенко, О.В.Киричуком, Ю.І.Мальованим, В.Ф.Паламарчук, З.І.Слепкань та ін. Ними ці заклади освіти розглядаються як експериментальні школи нового типу, що створюються для пошуку, навчання, розвитку й виховання обдарованих дітей. Історико-психологічні аспекти цієї проблеми висвітлено у працях Ю.З.Гільбуха, І.М.Михневича, А.В.Лопухівської, Б.Г.Чижевського та ін. Окремі питання організації навчально-виховного процесу в школах нового типу розкриваються у дослідженнях І.В.Василенко, В.Є. Закревського, Б.С.Кобзаря, О.В.Мудрика, В.Ф.Паламарчук, Г.І.Школьника. Специфіка управління цими закладами освіти знайшла відображення у працях Є.С.Березняка, Ю.А.Конаржевського, Є.М.Павлютенкова, Д.І.Рум'янцевої, В.М.Хайруліної та ін. Проте вивчення та узагальнення наукової літератури з питань роботи нових закладів освіти засвідчує, що педагогічний ліцей як складова системи (педінститут – органи освіти – педліцей – експериментальна школа – педінститут) довготривалої роботи педагогічного інституту з орієнтації старшокласників на професію вчителя математики ще не був предметом спеціального наукового вивчення.

Практична значущість і недостатня теоретична розробленість даної проблеми зумовили вибір теми нашого дисертаційного дослідження: “Орієнтація старшокласників на професію вчителя математики у навчально-виховному процесі педагогічного ліцею”.

Об’єкт дослідження – навчально-виховний процес педагогічного ліцею.

Предмет дослідження – зміст, педагогічні умови та засоби формування у ліцейстів свідомої спрямованості на професію вчителя математики.

Мета дослідження – розробка, теоретичне обґрунтування і експериментальна перевірка ефективності системи педагогічної орієнтації

старшокласників на свідоме обрання професії вчителя математики в умовах педагогічного ліцею.

Гіпотеза дослідження: процес формування у ліцеїстів готовності до свідомого вибору професії вчителя математики, навчання у педагогічному інституті та подальшої педагогічної діяльності за обраним фахом є ефективним за таких умов, як: інтенсифікація процесу допрофесійної підготовки ліцеїстів у системі “педліцей – педінститут – експериментальна школа”; прискорення процесу формування в ліцеїстів педагогічно обґрунтованих мотивів вибору професії вчителя математики; дотримання принципу зближення та взаємопроникнення навчальної і майбутньої професійно-педагогічної діяльності ліцеїстів; реалізація спеціальних педагогічних умов у системі “педінститут – органи освіти – загальноосвітні школи – заочна фізико-математична школа – педагогічний ліцей + школа майбутнього ліцеїста (ШМЛ) – експериментальна школа – педінститут”.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сучасний стан проблеми в теорії і практиці загальноосвітньої і вищої педагогічної школи, а також альтернативних до школи закладів освіти нового типу в Україні та за її межами;

- розробити систему відбору схильної до педагогічної діяльності молоді для навчання в ліцеї та методичні рекомендації щодо орієнтації ліцеїстів на професію вчителя математики;

- розробити та впровадити у практику модель системи педагогічної орієнтації учнів педліцею на свідоме обрання ними професії вчителя математики;

- визначити критерії інтенсифікації допрофесійної підготовки і прискорення процесу формування у ліцеїстів педагогічно обґрунтованих мотивів професійного вибору;

- виявити педагогічні умови, які забезпечують підвищення ефективності орієнтації ліцеїстів на професію вчителя математики та їх допрофесійної підготовки.

Методологічна й теоретична основа проведеного дослідження: раціональне вчення про структуру і функції наукового знання,

загальнонауковий принцип активної життєдіяльності людини як основний спосіб її суб'єктного розвитку, системний та діяльнісний підходи до формування особистості, теорія поетапного формування розумових дій, основні положення Конституції України, Закону України "Про освіту", сучасні концепції розбудови національної школи.

У процесі дослідження ми опирались на праці відомих учених України та зарубіжжя з питань професійної орієнтації: загальних проблем профорієнтації (О.Ю.Голомшток, В.П.Зінченко, Г.І.Клімов, В.М.Мадзігон, А.С.Нісімчук, М.Ф.Панченко, Д.М.Тарнопольський, Д.О.Тхоржевський, Б.О.Федоришин, М.С.Янцур та ін.); професійно-педагогічної орієнтації (Ф.М.Гоноболін, Н.В.Кузьмина, В.О.Сластьонін, Р.І.Хмелюк, О.І.Щербаков та ін.); орієнтації на професію вчителя математики (Р.П.Максимова, Н.О.Половникова, С.С.Салаватова).

У процесі дослідження використовувались такі **методи**: теоретичний аналіз праць видатних учених; систематизація, класифікація та узагальнення наукової інформації з досліджуваної проблеми; спостереження, анкетування, інтерв'ю, бесіда, тестування; вивчення передового педагогічного досвіду та навчально-методичної документації; констатуючий, пробно-пошуковий, початково-формулюючий та основний формулюючий експерименти; математична обробка експериментальних даних; узагальнення власного педагогічного досвіду роботи (на посаді директора педагогічного ліцею, викладача профілюючих дисциплін у ліцеї та на фізико-математичному факультеті педагогічного інституту).

Експериментальною базою дослідження були: обласний педагогічний ліцей при Тернопільському державному педагогічному інституті (ТДПІ), технічний ліцей на базі СШ №6 м.Тернополя при Тернопільському технічному університеті, технічний ліцей №1 м.Тернополя, експериментальна школа № 24 м.Тернополя, заочна фізико-математична школа при ТДПІ, Тернопільський педінститут, Тернопільський інститут післядипломної освіти та педагогічний ліцей при Рівненському державному педагогічному інституті.

Дослідженням було охоплено: 800 учителів математики загальноосвітньої школи, 1502 школярі, 590 абітурієнтів фізико-

математичного факультету, 207 ліцеїстів /загальна кількість за 7 років/.

У проведеному дослідженні можна виділити **три етапи**.

На першому етапі (1986 – 1989 рр.) досліджувалось висвітлення проблеми у спеціальній психолого-педагогічній та методичній літературі і в процесі діяльності загальноосвітніх шкіл та альтернативних до них закладах освіти; визначались об'єкт, предмет, мета, гіпотеза і завдання дослідження; розроблялись методологічні і теоретичні засади дослідження та методика дослідно-експериментальної роботи; проводився констатуючий експеримент.

На другому етапі (1989 – 1996 рр.) дослідження проводились початково-формуючий (1989 – 1994 рр.) та основний формуючий (1993 – 1996 рр.) експерименти з певним пересіченням часових інтервалів, уточнювались методика і зміст їх проведення, перевірялись основні положення гіпотези.

На третьому етапі (1995 – 1996 рр.) дослідження, що перекривався у часі з другим етапом, узагальнювались результати педагогічного експерименту, формулювались висновки; розроблялись науково-методичні рекомендації, здійснювалась їх апробація та впровадження у практику.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці теоретичних і практичних аспектів процесу професійно-педагогічної орієнтації ліцеїстів на професію вчителя математики, а саме: визначені і науково обґрунтовані педагогічні умови формування в учнів ліцею професійно-педагогічної спрямованості на професію вчителя математики; експериментально доведена ефективність та дієвість роботи педагогічного ліцею як нетрадиційного закладу освіти нового типу з довготривалої роботи педагогічного інституту щодо професійної орієнтації старшокласників на свідоме обрання професії вчителя математики; вперше розроблено й експериментально апробовано модель системи педагогічної орієнтації, яка інтенсифікує допрофесійну підготовку ліцеїстів як майбутніх учителів математики на основі сформованих у них педагогічно обґрунтованих мотивів її обрання.

Теоретичне значення дослідження: визначено специфічні вимоги до абітурієнтів педагогічного ліцею фізико-математичного профілю; виявлено педагогічні умови формування у ліцеїстів психологічної

й функціональної готовності до свідомого вибору професії вчителя математики; теоретично обґрунтовано необхідність і сутність зближення та взаємопроникнення навчальної і майбутньої професійно-педагогічної діяльності ліцеїстів.

Практична цінність роботи: розроблені науково-методичні рекомендації з питань інтенсифікації професійно-педагогічної орієнтації ліцеїстів та їх допрофесійної підготовки як майбутніх учителів математики у навчально-виховному процесі педагогічного ліцею; розроблені та впроваджені в практику педліцеїв програми з фахових дисциплін (математичного та психолого-педагогічного циклів), програми спецкурсів та спецфакультативів, довідкові посібники з профілюючих дисциплін для вступників до педліцеїв фізико-математичного профілю, збірники задач з математики, програми вступних іспитів до педліцею; розроблена методика залучення ліцеїстів до різноманітних видів (навчальної, позаурочної та позаліцейної) діяльності профорієнтаційного спрямування; підготовлені методичні рекомендації для студентів фізико-математичного факультету, вчителів математики й основ інформатики з питань удосконалення орієнтації старшокласників на обрання ними професії вчителя математики.

Особистий внесок автора: розробка та реалізація організаційно-методичної системи діяльності педагогічного ліцею при педінституті.

Про вірогідність результатів дослідження свідчить: успішна діяльність створеного у 1989 році при Тернопільському державному педагогічному інституті педагогічного ліцею; система об'єктивних критеріїв ефективності проведеного дослідження; використання у процесі наукового пошуку різних взаємодоповнюючих адекватних завданням методів науково-педагогічного дослідження, математичних способів аналізу експериментальних даних.

На захист виносяться:

1. Система відбору схильної до педагогічної діяльності молоді на навчання в педагогічному ліцеї.
2. Модель системи педагогічної орієнтації учнів педагогічного ліцею на професію вчителя математики та їх допрофесійної підготовки.

3. Педагогічні умови інтенсифікації діяльності педагогічного ліцею з професійної орієнтації ліцеїстів та їх допрофесійної підготовки.

4. Рекомендації з питань спільної діяльності педінституту, педліцею, шкіл і органів освіти щодо орієнтації ліцеїстів на вибір професії вчителя математики.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні теоретичні положення дисертації передусім реалізовувались у процесі дослідно-експериментальної роботи в умовах фізико-математичного відділення обласного педагогічного ліцею при Тернопільському державному педагогічному інституті. Теоретичні висновки і положення, отримані в процесі дослідження, викладені у матеріалах Міжнародних симпозіумів (м.Москва, 1990р., 1991р.), Всеукраїнських науково-практичних конференцій (м.Тернопіль, 1991р., 1992р., 1993р.; м.Івано-Франківськ, 1994р.; м.Стрий, 1993р., 1995р.); на курсах і семінарах учителів математики та керівників шкіл; під час лекцій для студентів фізико-математичного факультету; у виступах перед учнями шкіл, учасниками олімпіад юних математиків, фізиків, інформатиків.

За результатами дослідження опубліковано 11 наукових праць.

Структура дисертації: дисертація (всього 235 стор.) складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (252 найменування), 20 додатків. Вона містить 22 таблиці, 14 діаграм, 3 графіки і 10 рисунків .

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, визначено об'єкт, предмет та мету дослідження, сформульовано гіпотезу та завдання, характеризується методологічна і теоретична основа дослідження, розкривається наукова новизна, теоретична і практична значущість, окреслюються положення, що виносяться на захист, а також викладено відомості про експериментальну базу дослідження, особистий внесок автора, вірогідність, апробацію та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі *“Орієнтація учнів на професію вчителя математики як психолого-педагогічна проблема”* розглянуті теоретичні

та практичні питання професійно-педагогічної орієнтації взагалі та на професію вчителя математики зокрема, стан досліджуваної проблеми у педагогічній науці та практиці шкіл і педагогічних інститутів, доводиться необхідність пошуку принципово нових ефективних форм спільної роботи всіх суб'єктів профорієнтаційної діяльності з орієнтації молоді на професію вчителя математики.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми нами зроблено висновок: професійно-педагогічна орієнтація учнів на професію вчителя математики буде успішною, якщо її зміст, форми та методи відповідатимуть пізнавальним інтересам учнів та їх потребам у самооцінці й самопізнанні; стимулюватимуть учнів до пошуку, обробки та засвоєння профорієнтаційної інформації; сприятимуть формуванню в них готовності до свідомого вибору конкретного фаху вчительської професії.

У дисертації на фактичному матеріалі, отриманому в ході дослідження, визначено основні чинники, що впливають на вибір старшокласниками професії вчителя математики, аналізується стан готовності абітурієнтів до навчання на фізико-математичних факультетах педінститутів. Дослідження показало, що за останні роки професію вчителя математики обрали б лише 3% з 600 опитаних учнів 9-11 класів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням математики; 33,7% з 590 опитаних абітурієнтів вказали, що їх професійний вибір був випадковим; спостерігається велике відрахування "випадкових" для фізико-математичного факультету студентів, особливо з 1-2 курсів; 51,4% випускників педінституту не мають наміру працювати у школі; 29,6% з 601 опитаного вчителя, віком до 30-ти років, вказали, що якби знов довелось робити вибір, то вони б ніколи не обрали вчительську професію.

Вивчення та аналіз досвіду роботи різних форм допрофесійної підготовки учнів у системі спільної профорієнтаційної діяльності шкіл і педінститутів України (факультативів з основ психолого-педагогічних знань та "Юний педагог", шкіл майбутнього вчителя, педагогічних класів і груп з орієнтацією на відповідний фах учительської професії, очно-заочних фізико-математичних та заочних і літніх педагогічних фізико-

математичних шкіл) показали, що вони дещо покращують роботу з виявлення, формування й розвитку в учнів професійного інтересу до професії вчителя математики та формування в них педагогічно обґрунтованих мотивів її обрання. Проте й вони не вирішують всіх існуючих проблем через епізодичність занять і недостатню тривалість спілкування учнів з викладачами й студентами педінституту та орієнтацію школярів лише на успішне складання ними вступних іспитів до педагогічних інститутів.

Аналіз роботи згаданих форм професійної орієнтації дозволив запропонувати нову нетрадиційну форму довготривалої профорієнтаційної роботи педінститутів з орієнтації старшокласників на професію вчителя математики – педагогічний ліцей фізико-математичного профілю як компонент навчально-науково-педагогічного комплексу, основними ланками якого стали: педінститут, органи освіти, педліцей разом зі школою майбутнього ліцеїста (ШМЛ), експериментальна загальноосвітня школа (ЕЗОШ). Діяльність цього комплексу базується на таких положеннях: проведення відбору здібної до педагогічної професії молоді переважно з числа учнів сільської школи; необхідність побудови змісту профорієнтаційної роботи в ліцеї на основі індивідуального підходу та якісно-описових моделей спеціаліста і магістра освіти з математики.

У другому розділі ***“Шляхи удосконалення системи орієнтації старшокласників на професію вчителя математики”*** розглянуто педагогічний ліцей як заклад освіти нового типу з довготривалої роботи педінституту щодо орієнтації старшокласників на професію вчителя математики; визначено зміст профорієнтаційної роботи як складової навчально-виховного процесу педліцею, а також педагогічні умови формування в ліцеїстів професійної спрямованості; висвітлено динаміку розвитку професійно-педагогічної спрямованості ліцеїстів на зазначений фах учительської професії; представлено модель системи педагогічної орієнтації ліцеїстів та їх допрофесійної підготовки; визначено шляхи інтенсифікації допрофесійної підготовки ліцеїстів як майбутніх учителів математики та прискорення процесу формування у них педагогічно обґрунтованих мотивів професійного вибору. У цьому розділі також описано методику дослідження проблеми та проаналізовано результати.

дослідно-експериментальної роботи, спрямованої на вивчення можливостей сконструйованої системи педагогічної орієнтації в інтенсифікації допрофесійної підготовки ліцеїстів як майбутніх учителів математики та прискоренні процесу формування в них педагогічно обґрунтованих мотивів професійного вибору; показано механізм реалізації розробленого нами дидактичного процесу (як центрального елементу сконструйованої системи) на прикладі викладання алгебри в експериментальних групах педагогічного ліцею; доведено переваги створеної і заявленої системи (СПО) над традиційною педагогічною системою ліцею.

Реалізація запропонованої нами *концепції професійної орієнтації старшокласників* на свідоме обрання професії вчителя математики передбачає наявність двох етапів: перший етап – *професійна інформація у поєднанні з попередньою професійною діагностикою*, що проводиться на базі школи майбутнього ліцеїста (ШМЛ); другий етап – *довготривалий (продовжуваний) професійний відбір у поєднанні з попередньою соціально-професійною адаптацією*, який проводиться на базі педліцею і складається з власне відбору учнів до ліцею і подальшого природнього відбору учнів, здатних продовжити навчання на фізико-математичному факультеті педагогічного інституту.

У процесі роботи з реалізації запропонованої концепції було виявлено *специфічні вимоги до абітурієнтів педагогічного ліцею фізико-математичного профілю*, а саме, наявність поєднання у них: 1) стійкого інтересу до математики та до роботи з дітьми; 2) математичних і педагогічних здібностей; 3) пізнавальних і педагогічно обґрунтованих мотивів професійного вибору.

В основу експериментальної роботи з реалізації другого етапу запропонованої концепції була покладена розроблена нами *“Програма орієнтації ліцеїстів на професію вчителя математики”*, у якій визначено необхідний обсяг теоретичної і практичної підготовки в галузі профадаптації учнів ліцею до зазначеної професії. З метою ефективного вирішення завдань, запропонованих у “Програмі”, було розроблено експериментальний навчальний план та навчальні програми ліцею, визначені найважливіші напрямки роботи всього колективу ліцею та

вчителів експериментальної школи, задіяних у експерименті, а також специфічні завдання викладачів дисциплін математичного і психолого-педагогічного циклів.

У процесі дослідження ми дійшли висновку, що під час викладання профілюючих дисциплін необхідним є: 1) ознайомлення ліцеїстів на основі якісно-описових моделей спеціаліста з професією вчителя математики, її особливостями та з вимогами до особистості, що її обирає, в умовах української національної школи; 2) ознайомлення з деякими положеннями педагогіки, психології, методики викладання математики та історії математики; 3) формування професійно-педагогічної спрямованості на конкретний фах учительської професії; 4) розвиток математичних і педагогічних здібностей; 5) формування педагогічно обґрунтованих мотивів вибору професії вчителя математики; 6) створення сприятливих умов для участі ліцеїстів у посильній педагогічній діяльності, що сприяє їх орієнтації на свідоме обрання зазначеної професії.

У дисертації розкрито зміст таких провідних для педагогічного ліцею спецкурсів, як “Основи психолого-педагогічних та методичних знань”, “Культура мовлення”, “Основи естетичної культури” та обґрунтовано необхідність їх введення, оскільки вони сприяють профінформуванню учнів та формують у них загальнопрофесійні й методичні вміння з предмету майбутньої професійної діяльності і стійкий інтерес до професії вчителя математики.

У процесі дослідної роботи було виявлено, що різноманітна позакласна виховна робота та позаліцейна навчально-практична діяльність ліцеїстів позитивно впливають на зростання та розвиток у них інтересу до професії вчителя математики за таких умов: 1) тісне логічне поєднання всіх форм цієї роботи з навчальним процесом; 2) професійно-педагогічна спрямованість змісту всієї роботи, її відповідність професійним запитам ліцеїстів; 3) залучення ліцеїстів до самостійної навчально-практичної діяльності з педагогічним змістом; 4) єдність вимог до змісту діяльності ліцеїстів та поточної й підсумкової оцінки її результатів з боку викладачів, вихователів, класних керівників.

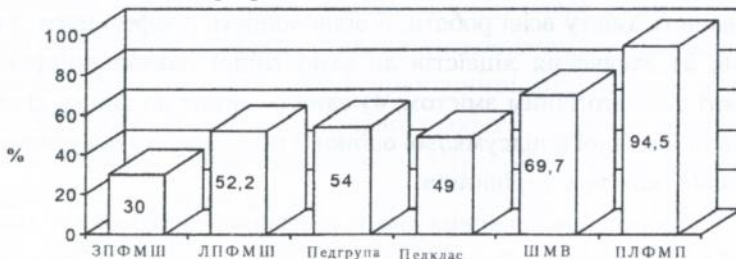
У процесі дослідження нами вивчались особливості розвитку свідомої спрямованості ліцеїстів на професію вчителя математики під

час реалізації пропонованої концепції професійно-педагогічної орієнтації.

За період з 1989р. до 1994р. у вищеописаному початково-формулюючому експерименті взяло участь 4 ліцейні групи (всього 114 осіб). Дослідження засвідчило, що найбільш активними та ініціативними у громадсько-педагогічній діяльності були ліцеїсти з переважаючими педагогічно обґрунтованими мотивами вибору професії вчителя математики. Саме в них повністю вдалось сформувати ідеал учителя математики та стійкий інтерес до зазначеного фаху вчительської професії. Ліцеїсти з домінуючими пізнавальними мотивами професійного вибору активніше працювали у математичних гуртках, займались науково-дослідною роботою, писали наукові реферати, готували доповіді тощо. Але й в них вдалось сформувати професійно-педагогічну спрямованість. З огляду на це можна говорити про досить високий рівень сформованості основних компонентів зазначеної якості в учнів ліцею з суспільно-значущими мотивами професійного вибору і стверджувати наявність зростання професійного інтересу (за роками навчання) цих ліцеїстів до професії вчителя математики. А це, в свою чергу, свідчить про ефективність комплексу запропонованих нами заходів профорієнтаційної роботи з ліцеїстами.

Результати нашого дослідження дали підставу стверджувати про переваги педагогічного ліцею фізико-математичного профілю в системі допрофесійної підготовки вищого педагогічного навчального закладу порівняно з раніше відомими формами довготривалої інститутської профорієнтаційної роботи (рис.1).

Рис.1. Співвідношення кількості вступників на фізико-математичні й математичні факультети від кількості випускників різних форм довготривалої роботи педінституту з орієнтації учнів на професію вчителя математики

Примітка:

ЗПФМШ – заочна педагогічна фізико-математична школа,

ЛПФМШ – літня педагогічна фізико-математична школа,

ШМВ – школа майбутнього вчителя,

ПЛФМП – педагогічний лицей фізико-математичного профілю.

У ході дослідження ми вивчили, наскільки у випускників лицею стійкий інтерес до обраної професії вчителя математики, та визначили результативність профорієнтаційної роботи у лицей. Було встановлено, що студенти, які пройшли через довготривалу форму профорієнтації (педлицей або ШМЛ+педлицей), успішніше адаптуються до нових умов навчання, нового середовища та нового соціального статусу студента, набагато краще вчать, проявляють більшу громадсько-педагогічну активність та інтерес до майбутньої професійно-педагогічної діяльності, краще підготовлені до педагогічної практики, серед них менше відрахованих, ніж серед студентів попередньо професійно незорієнтованих.

Результати дослідження переконують, що ефективність орієнтації лицеїстів на професію вчителя математики в системі навчально-виховного процесу педагогічного лицей фізико-математичного профілю залежить від таких *організаційно-педагогічних умов*: 1) навчання лицеїстів безпосередньо на фізико-математичному факультеті педінституту, що сприяє прискоренню їх адаптації до умов навчання в інституті та нового соціального статусу; 2) патронаж педінституту над лицем (залучення до викладацької та науково-методичної роботи висококваліфікованих інститутських працівників); 3) зосередження всієї діяльності колективу лицей на довготривалому (пролонгованому) професійному відборі лицеїстів у поєднанні з їх попередньою соціально-професійною адаптацією до майбутньої професійно-педагогічної діяльності; 4) орієнтація лицеїстів саме на професію вчителя математики, формування у них педагогічно обґрунтованих мотивів її обрання під впливом практичної діяльності колективу лицей; 5) отримання лицеїстами у процесі навчання чітких орієнтирів щодо змісту і форм роботи педінституту за конкретним фахом учительської професії; 6) випускні іспити у лицей є вступними до фізико-математичного факультету педінституту, що сприяє вирішенню проблеми формування набору контингенту студентів до вищого педагогічного навчального закладу; 7) забезпечення широких можливостей диферен-

ціації навчання шляхом приєднання до базової програми професійно зорієнтованих модулів (спекурсів, факультативів, гурткових занять тощо), що забезпечує подальшу диференціацію навчання в інституті;

8) функціонування при педагогічному ліцеї школи майбутнього ліцеїста.

Дотриманням цих організаційно-педагогічних умов, які визначають зміст і методику роботи педагогічного ліцею та сприяють формуванню в ліцеїстів свідомої спрямованості на професію вчителя математики, й забезпечуються переваги його профорієнтаційної діяльності над відповідною діяльністю традиційних форм допрофесійної підготовки старшокласників.

З метою інтенсифікації допрофесійної підготовки учнів ліцею і прискорення процесу формування в них педагогічно обґрунтованих мотивів вибору професії вчителя математики в рамках запропонованої концепції профорієнтації, нами розроблена *модель системи педагогічної орієнтації (СПО), яка базується на принципі зближення навчальної діяльності ліцеїстів з їх майбутньою професійно-педагогічною діяльністю за конкретним фахом учительської професії.*

Критеріями інтенсифікації обрано швидкість і якість оволодіння ліцеїстами спеціальними та загальнопедагогічними знаннями й вміннями, а також їх готовність до продовження навчання в педінституті за обраним фахом та майбутньої професійно-педагогічної діяльності.

Швидкість – це відношення обсягу засвоєного учнем матеріалу, з урахуванням рівня та ступеня абстракції засвоєння інформації, до часу, протягом якого відбулось засвоєння.

Під якістю розуміється рівень засвоєння учнем спеціальних знань і вмінь з навчальних дисциплін, включаючи показники у навчанні та рівень оволодіння загальнопедагогічними вміннями.

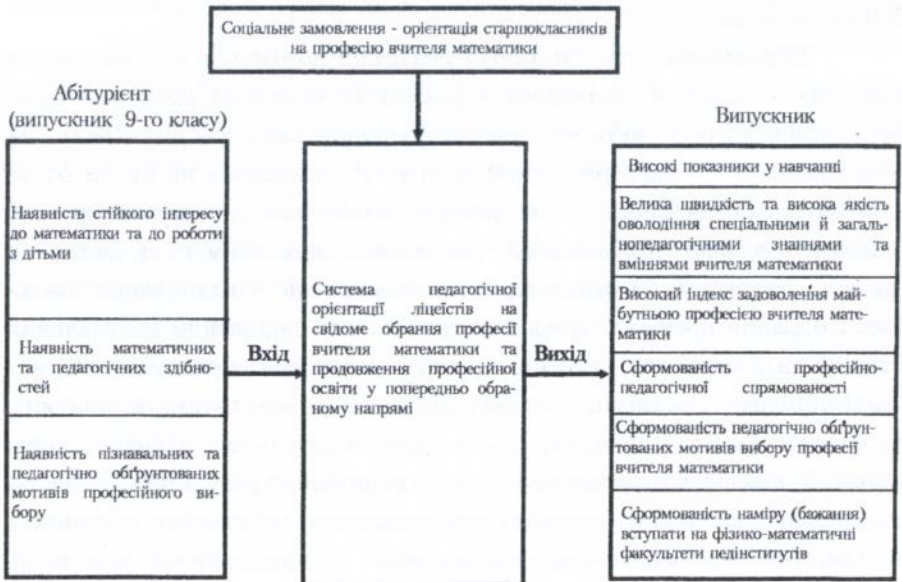
При виборі своєї позиції у розумінні терміна *“готовність до продовження навчання у педінституті та майбутньої професійної діяльності”* ми обмежились вибором таких компонентів, як: 1) *мотиваційний компонент* (позитивне ставлення до професії); 2) *функціональна готовність* (сформованість у ліцеїстів знань та вмінь, необхідних для успішного навчання на фізико-математичному факультеті педагогічного інституту та реалізації у майбутньому на належному рівні професійно-педагогічних функцій учителя математики).

За критерій прискорення процесу формування у ліцеїстів суспільно-значущих мотивів професійного вибору був обраний відсотковий показник сформованості у них педагогічно обґрунтованих мотивів вибору професії вчителя математики.

Модель сконструйованої системи представлена у другому розділі дисертації. Її структурними компонентами є: соціальне замовлення України, мета, основний принцип роботи, очікуваний результат, ліцеїсти, викладачі та студенти педагогічного інституту, вчителі та учні експериментальної школи, зміст навчання і виховання, підручники та інші ТЗН, дидактичний процес (алгоритм функціонування, алгоритм управління), організаційні форми навчання, методика вивчення ефективності функціонування системи, методика вивчення готовності ліцеїстів до майбутньої професійної діяльності. В центрі уваги системи – ліцеїст.

Орієнтувальну та формуючу роль у сконструйованій системі відіграє модель спеціаліста освіти з математики, визначаючи кінцеву мету функціонування системи (рис.2).

Рис.2. Схематична модель функціонування СПО

Основний принцип побудови та функціонування сконструйованої системи – принцип зближення та взаємопроникнення навчальної і майбутньої професійно-педагогічної діяльності ліцеїстів, що означає:

а) включення ліцеїстів до цілісної системи навчальної діяльності, адекватної за змістом та структурою їх майбутній професійно-педагогічній діяльності; б) доповнення структури навчальної діяльності суб'єкт – суб'єктними відносинами (“той, хто навчає – той, кого навчають”: “ліцеїст – ліцеїст”, “студент – ліцеїст”, “ліцеїст – учень експериментальної школи”), що забезпечує активну пробу сил ліцеїстами в рамках навчального процесу; в) використання у навчальній діяльності прогресивних педагогічних технологій (“технологія вкладених мікрогруп”, взаємонавчання ліцеїстів по “горизонталі” і “вертикалі”, ігрові та імітаційні форми навчання при вивченні всіх навчальних дисциплін тощо); г) забезпечення цільового підходу у навчанні (наповнення структурних компонентів навчальної діяльності ліцеїстів (мотиви, мета, предмет, засоби, результат) професійно-педагогічним змістом на основі використання описових моделей спеціаліста при збереженні специфічного пріоритету навчальної діяльності). У дисертації розглядаються механізм включення ліцеїстів до цілісної системи навчальної діяльності в контексті мети сконструйованої системи педагогічної орієнтації та умови його функціонування.

Дидактична суть і механізм реалізації положення про включення ліцеїстів до цілісної діяльності в умовах їх групового навчання були експериментально апробовані в умовах функціонування системи “педліцей – педінститут – експериментальна школа”. Зважаючи на етапи будь-якої людської діяльності, у структуру запропонованого механізму було включено 6 етапів: 1) *початковий* – постановка загальної мети та часткових завдань діяльності; 2) *орієнтаційно-мотиваційний* – планування діяльності, обрання правил і методів діяльності для вирішення поставлених завдань та досягнення накресленої мети, мотивація обрання; 3) *дійово-реалізаційний* – реалізація плану, досягнення результату діяльності; 4) *контролюючий* – порівняння отриманого результату з накресленою метою; 5) *аналітико-корегуючий* – аналіз отриманого результату, корекція попередньої діяльності у випадку невідповідності отриманого результату поставленій меті; 6) *оціночно-рефлексивний* – оцінка досягнення мети, постановка нових перспективних проблем з метою їх подальшого

вирішення на основі ретроспективного досвіду. У розробленій нами системі *реалізації цих етапів діяльності передує діагностичний етап.*

Послідовність цих етапів в рамках вирішення глобальної проблеми не є лінійною, зв'язок між ними являє собою циклічний процес. Різні цикли діяльності можна розглядати як витки спіралі; причому кожен виток означає вирішення певного завдання в напрямку досягнення основної мети. Початок спіралі, що є початком будь-якої діяльності, розглядається як початкова рефлексія, на основі якої ліцеїсти усвідомлюють труднощі у діяльності, що чинять перепони досягненню основної мети. Саме усвідомлення цих труднощів і створює мотивованість навчання (або іншої діяльності).

Реалізація третього етапу запропонованого механізму створює сприятливі умови для взаємонавчання ліцеїстів. Основна мета четвертого етапу полягає у передачі функції контролю від вчителя учням, що *сприяє формуванню у них морально-професійної культури майбутнього вчителя.* Реалізація п'ятого етапу *створює реальні умови для самоосвіти й самовдосконалення ліцеїстів.* Отже, *впровадження зазначеного механізму дозволяє учневі у створеній системі педагогічної орієнтації виступати не лише об'єктом, на який спрямовується профорієнтаційна дія, а сформувати позитивне ставлення до себе як до суб'єкту свідомого професійного вибору.*

Проведене дослідження щодо впровадження запропонованої системи педагогічної орієнтації й отримані результати дозволили визначити *педагогічні умови інтенсифікації процесу допрофесійної підготовки ліцеїстів і формування в них педагогічно обґрунтованих мотивів професійного вибору:* 1) діагностичне формулювання мети і завдань навчання й виховання ліцеїстів як майбутніх учителів математики; 2) дотримання специфічних вимог до абітурієнтів педліцеїв фізико-математичного профілю; 3) зближення та взаємопроникнення навчальної і майбутньої професійно-педагогічної діяльності ліцеїстів; 4) наявність спеціального навчального плану, навчальних програм та підручників як інформаційної моделі системи педагогічної орієнтації; 5) підвищені вимоги до викладачів дисциплін фізико-математичного та психолого-педагогічного циклів; 6) активне включення ліцеїстів до цілісної навчально-виховної діяльності; 7) впровадження передових технологій навчання й виховання;

8) чітка структурованість алгоритмів функціонування й управління як складових дидактичного процесу.

Аналіз результатів дослідження дозволяє стверджувати, що запропонована система профорієнтаційної роботи, яка здійснюється паралельно з вивченням ліцеїстів, сприяє інтенсифікації процесу формування в них професійно-педагогічної спрямованості, педагогічно обґрунтованих мотивів вибору професії вчителя математики, психологічної готовності до продовження навчання на фізико-математичних факультетах педінститутів, а отже, дозволяє проводити орієнтацію старшокласників на свідоме обрання зазначеної професії на рівні сучасних вимог.

Основний формуючий експеримент (1993 – 1996 рр.) мав порівняльний характер: порівнювались дві педагогічні системи – сконструйована і традиційна (яка функціонувала в педліцеї з 1989 року до 1993 року). З метою порівняння цих систем було створено експериментальні (ЕГ1, ЕГ2) та контрольні (КГ1, КГ2) групи ліцеїстів, навчання у яких проходило відповідно за сконструйованою та традиційною педагогічними системами. На початку експерименту ці групи були ідентичними як за успішністю, так і за ставленням до майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Протягом обох років навчання у ліцеї всі профільючі дисципліни в експериментальних групах викладались в рамках запропонованої нами системи педагогічної орієнтації.

Також було створено різновікову експериментальну групу (ЕГ3), у роботу якої впроваджувались елементи сконструйованої педагогічної системи. Отримані результати ретельно вивчались і перевірялись.

З метою вивчення ефективності функціонування розробленої системи педагогічної орієнтації і порівняння її з традиційною для ліцею педагогічною системою нами використовувались такі методики: 1) *методика вивчення ефективності функціонування системи педагогічної орієнтації*, яка полягала у визначенні швидкості та якості оволодіння учнями спеціальними і загальнопедагогічними знаннями й вміннями під час опанування ними програмового матеріалу профільючих дисциплін; 2) *методика вивчення готовності ліцеїстів до продовження професійної освіти в педінституті та до майбутньої професійно-педагогічної діяльності за попередньо обраним фахом*, а саме, методика визначення задоволення майбутньою (чи наявною) професією та обчислення індекса задоволення

професією групою учнів (у нашому випадку – ліцеїстів та студентів), розроблена під керівництвом проф. Н.В.Кузьминої, та модернізований нами варіант “Професійної карти вчителя математики” й методика роботи з “Професійними картами”, розроблена під керівництвом проф. Н.О.Половникової.

З метою виявлення ефективності функціонування запропонованої нами системи вивчалась динаміка розвитку компонентів професійно-педагогічної спрямованості на зазначену професію та зміни мотивів професійного вибору в учнів експериментальних і контрольних груп.

За період з 1993р. до 1996р. у вищеописаному експерименті брали участь 5 груп: 4 ліцейні групи (всього 93 особи): ЕГ1, КГ1 – 1993-1995 роки навчання; ЕГ2, КГ2 – 1994-1996 роки навчання та одна різновікова “вертикальна” група ЕГ3 (30 осіб). Умовно розділивши учнів кожної ліцейної групи за мотивами професійного вибору на 3 підгрупи (з домінуючими педагогічно обґрунтованими, пізнавальними та “іншими” мотивами професійного вибору), як і у початково-формуючому експерименті, ми ретельно вивчали зміни, які відбувались з учнями кожної підгрупи. Аналіз отриманих результатів дозволяв об’єктивно порівнювати сконструйовану та традиційну педагогічні системи ліцею.

За два роки навчання у ліцеї кількість учнів зі сформованими педагогічно обґрунтованими мотивами професійного вибору зростає так: в КГ1 – на 21,25%, в КГ2 – на 19,4%, в ЕГ1 – на 46,1%, в ЕГ2 – на 48%. Приріст індексу задоволення майбутньою професією за період навчання у ліцеї становив: для групи ЕГ1 – 59%, для КГ1 – 24%, для ЕГ2 – 62%, для КГ2 – 35,5%, а у ЕГ3 за цей період відповідний індекс зріс на 50%. Отже, різниця між приростами названого індексу для груп ЕГ1 і КГ1 становила 35%, а для груп ЕГ2 і КГ2 – 26,5%. На фізико-математичний факультет ТДПІ вступили: з ЕГ1 – на 10,7% учнів більше, ніж з КГ1; з ЕГ2 – на 11,6% учнів більше, ніж з КГ2. Наведені дані переконливо свідчать на користь сконструйованої системи педагогічної орієнтації старшокласників.

Аналіз отриманих даних дозволяє говорити про переваги запропонованої системи порівняно з системою, функціонуючою у ліцеї до 1993р., а також про вдосконалення з роками всієї системи профорієнтаційної роботи ліцею (табл.).

Таблиця. Порівняння ефективності функціонування традиційної та сконструйованої педагогічних систем ліцею

Уг характеристики Педагогічна система	Рівень засвоєння спеціальних предметних знань і вмінь	Рівень оволодіння професійно-педагогічними знаннями й вміннями	Швидкість засвоєння навчальної інформації	Ступінь абстракції	Відсотковий показник сформованості педагогічно обґрунтованих мотивів
Традиційна для педліцею (1989-1993 рр.)	Алгоритмічний-евристичний	Учнівський	≈ 0,1 біт/с	Аналітико-синтетична	КГ1 – 56,25%
					КГ2 – 57,9%
Сконструйована СПО (1993-1996 рр.)	евристичний-творчий	Алгоритмічний	≈ 0,5біт/с	Прогностична	ЕГ1 – 84,2%
					ЕГ2 – 82,6%

Загальна кількість учнів, які навчалися у педліцеї за період з 1989р. до 1996р., – 207 осіб. На фізико-математичні факультети вищих навчальних закладів вступили 159 чол., що становить 76,8% від вступу до ліцею і 95,8% від кількості його випускників.

Виходячи з результатів, отриманих у ході дослідно-експериментальної роботи, в дисертації сформульовано конкретні рекомендації з питань спільної діяльності педінституту, педліцею, шкіл і органів освіти щодо орієнтації ліцеїстів на вибір професії вчителя математики.

З проведеного нами дослідження, результати якого підтвердили висунуту гіпотезу, випливають такі узагальнюючі **висновки**:

1. Вивчення стану орієнтації учнів на обрання ними професії вчителя математики у загальноосвітній школі і нових формах допрофесійної підготовки (факультативів “Юний педагог”, шкіл майбутнього вчителя, педкласів та ін.) показало, що вони не вирішують існуючих проблем через відсутність попереднього тестування учнів з метою виявлення у них педагогічних інтересів і нахилів; “відірваність” учнів від навчально-виховного процесу інституту; відсутність систематичної психодіагностичної, розвивальної і формуючої у школярів педагогічні здібності діяльності. Вся профробота у даному разі спрямована лише на орієнтацію учнів на успішне складання ними вступних іспитів до педагогічних інститутів.

2. Усунення недоліків в орієнтації здібної до професії вчителя математики молоді можливе за умови функціонування при вищому педагогічному навчальному закладі педагогічного ліцею як складової системи “педінститут – органи освіти – загальноосвітня школа – заочна фізико-математична школа – педліцей + школа майбутнього ліцеїста – експериментальна школа – педінститут”.

3. Важливу роль у реалізації системи професійно-педагогічної орієнтації у педагогічному ліцеї відіграє школа майбутнього ліцеїста, яка сприяє ранній профдіагностиці та профінформованості бажаючих вступити до ліцею, краще координує взаємодію суб'єктів профдіяльності стосовно орієнтації учнів на обрання професії вчителя математики.

4. Ефективність профорієнтаційної діяльності педагогічного ліцею забезпечується прискоренням адаптації ліцеїстів до умов подальшого навчання в педінституті і формування у них прагнення працювати за обраним фахом учителя математики.

5. Важливим компонентом змісту профорієнтаційної діяльності педагогічного ліцею є постійне інформування ліцеїстів про зміст і форми роботи фізико-математичного факультету педінституту, що сприяє їх максимальній спрямованості на професійне самовизначення та формуванню в них психологічної готовності до продовження навчання за попередньо обраним фахом.

6. Формування у ліцеїстів початкових умінь і навичок майбутньої педагогічної діяльності вимагає включення їх до цілісної системи навчально-виховної діяльності, адекватної за змістом та структурою майбутній професійній діяльності, що сприяє свідомому вибору ними конкретного фаху вчительської професії.

7. Virішення питань професійно-педагогічної орієнтації ліцеїстів вимагає впровадження у навчально-виховний процес ліцею передових педагогічних технологій навчання й виховання.

8. У навчально-виховному процесі педагогічного ліцею вирішальним є дотримання принципу зближення і взаємопроникнення навчальної та майбутньої професійно-педагогічної діяльності ліцеїстів, що дозволяє впровадити у життя запропоновану модель системи педагогічної орієнтації, яка об'єднує дії викладачів профілюючих дисциплін ліцею, ліцеїстів та студентів, краще координує взаємодію

педліцею, педінституту й експериментальної загальноосвітньої школи, дозволяє інтенсифікувати допрофесійну підготовку ліцеїстів, орієнтуючи їх на свідоме обрання професії вчителя математики.

9. Внаслідок впровадження запропонованої системи педагогічної орієнтації помітно покращується успішність ліцеїстів, підвищується їх функціональна готовність до педагогічної практики та майбутньої професійно-педагогічної діяльності, зростає індекс задоволення майбутньою професією вчителя математики та відсотковий показник сформованості у них педагогічно обґрунтованих мотивів її обрання.

Проведене дослідження дало змогу сформулювати **ряд засадничих питань і пропозицій**: необхідність розробки спеціальних вимог до абітурієнтів фізико-математичних факультетів; доцільність включення у функціонування сконструйованої системи педагогічної орієнтації всіх викладачів відповідного навчального закладу, а також потужних адаптивних засобів навчання, що сприятиме засвоєнню учнями інформації на евристичному рівні та створенню реальних умов для учнівської творчості; вивчення можливостей використання сконструйованої системи педагогічної орієнтації на всіх факультетах вищого педагогічного навчального закладу; необхідність поєднання всіх блоків-підсистем допрофесійної та професійної підготовки спеціалістів у єдину цілісну систему підготовки майбутніх учителів.

Основні положення і висновки дисертації викладені автором у таких публікаціях:

1. Дещо про педагогічний ліцей фізико-математичного профілю при ТДП імені Я.О.Галана // Гімназії і ліцеї: минуле, сучасне, майбутнє: Тези доп. наук.-практ. конф. – Ч.1. – Тернопіль, 1991. – С. 67-72.

2. Формування професійної культури майбутнього вчителя математики на заняттях з алгебри в педагогічному ліцеї фізико-математичного профілю // Формування морально-професійної культури майбутнього вчителя: Тези наук.-практ. конф. – Тернопіль, 1991. – С. 181-183.

3. Програма з алгебри у педагогічному ліцеї фізико-математичного профілю // Гімназії і ліцеї: минуле, сучасне, майбутнє: Тези доп. наук.-практ. конф. – Ч.1. – Тернопіль, 1991. – С. 78-80.

4. Реалізація профільної диференціації при вивченні курсу алгебри у педагогічному ліцеї фізико-математичного профілю при ТДПІ ім. Я.О.Галана // Гімназії і ліцеї: минуле, сучасне, майбутнє: Тези доп. наук.-практ. конф. – Ч.1. – Тернопіль, 1991. – С. 81-82.

5. Зміни в системі середньої освіти повинні викликати зміни в системі вищої освіти // Альтернативні ідеї, підходи і технології навчання та освіти: Тези доп. міжнародної наук. конф. 12-14 травня 1993р. – Ч.2. – Тернопіль, 1993. – С.147-149.

6. Дещо про педагогічний ліцей // Мандрівець (освітнянський журнал). – Тернопіль, 1993. – N1. – С. 95-96.

7. Алгебра: Довідковий посібник для абітурієнтів до педагогічного ліцею фізико-математичного профілю при ТПІ та учнів спеціалізованих фізико-математичних класів та шкіл. – Тернопіль, 1994. – 58с. (У співавторстві).

8. Геометрія (планіметрія): Довідковий посібник для абітурієнтів до педагогічного ліцею фізико-математичного профілю при ТПІ та учнів спеціалізованих фізико-математичних класів та шкіл. – Тернопіль, 1994. – 23с. (У співавторстві).

9. Механіка: Довідковий посібник для абітурієнтів до педагогічного ліцею фізико-математичного профілю при ТПІ та учнів спеціалізованих фізико-математичних класів та шкіл. – Тернопіль, 1994. – 46с. (У співавторстві).

10. Збірник задач з математики для конкурсного відбору у спеціалізовані фізико-математичні школи (ліцеї, гімназії) на базі програми неповної середньої школи: Навчально-методичний посібник / За ред. В.О.Гадєєва. – Тернопіль, 1995. – 31с. (У співавторстві).

11. Збірник конкурсних задач з математики: Навчально-методичний посібник / За ред. В.О.Гадєєва. – Тернопіль, 1996. – 48с. (У співавторстві).

ANNOTATION

O. Dobenko. The orientation of secondary school students at the profession of a teacher of Mathematics in the training process at a teacher-training Lyceum.

The Thesis competing for the Candidate's Degree in pedagogy (speciality 13.00.01 – theory and history of pedagogy). The Precarpathian University named after V.Stefanyk, Ivano-Frankivsk, 1997.

As a result of the research, the model of students' of the Lyceum professional-pedagogical orientation system at the profession of a teacher of Mathematics in the Physics-Mathematics teacher-training Lyceum have been scientifically substantiated, the efficient ways of their pre-professional training and professional choice motivation have been investigated; a number of proposals on putting into practice of secondary, alternative or other schools of a new type on their students' orientation as to the profile of the pedagogical profession have been made.

АННОТАЦІЯ

Добенько Е.В. Ориєнтація старшокласників на професію учителя математики в учебно-воспитательном процесі педагогічного лиця.

Дисертація на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – теория и история педагогики. Прикарпатский университет им. В.С.Стефаника, г. Ивано-Франковск, 1997.

В результате исследования научно обоснованы модель системы профессионально-педагогической ориентации лицеистов на профессию учителя математики в условиях педагогического лицея физико-математического профиля, пути интенсификации процесса их допрофессиональной подготовки и формирования у них педагогически обоснованных мотивов профессионального выбора; а также разработан ряд предложений по внедрению полученных результатов в практическую деятельность общеобразовательных школ и альтернативных им школ нового типа по ориентации старшокласников на конкретный профиль педагогической профессии.

Ключові слова: професійна орієнтація, професійно-педагогічна орієнтація, модель системи педагогічної орієнтації, інтенсифікація процесу професійно-педагогічної орієнтації, допрофесійна підготовка, професійно-педагогічна діяльність.

O. Dobenko

Підписано до друку 26.03.1997 р. Формат 60x80/16
Друк аркушів 1. Тираж 100, зам. №33.

Редакційно-видавничій відділ
Тернопільського державного педагогічного інституту,
м.Тернопіль, вул.М.Кривоноса, 2, тел.33-50-55.

485.397

AB 37.365